

Сахненко Анна Василівна, Доктор філософії (спеціальність 017 – Фізична культура і спорт), Доцент кафедри фізичного виховання, Сумський національний аграрний університет, 40000, м. Суми, вул. Г. Кондратьєва 160, тел.: (0542) 62-78-16, e-mail: anna1179kr@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8084-3897>

АКМЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ КВАЛІФІКОВАНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.

Анотація. Одним із пріоритетних напрямків державної політики нашої країни у сфері освіти є підготовка кваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, здатних до творчого мислення, професійного розвитку і самовдосконалення. Це зумовлює до пошуків сучасних підходів до організації навчального процесу у закладах вищої освіти, що зорієнтоване на активну взаємодію суб'єктів освітнього процесу, впровадження інноваційних, у тому числі, акмеологічних технологій та інтерактивних форм навчання. Одним із наукових підходів, здатних покращити підготовку майбутніх фахівців, створити передумови до їх професійного самовдосконалення та самоактуалізації автор визначає акмеологічний підхід. У межах акмеологічного підходу особистісні, індивідуальні та суб'єктно-діяльнісні характеристики людини розглядаються у поєднанні, у взаємозв'язках і опосередковано, задля того, щоб сприяти досягненню вершини розвитку і самореалізації майбутнього фахівця.

Сучасні фахівці у галузі теорії та методики фізичного виховання, педагогіки, психології розвитку та акмеології приділяють значну увагу формуванню професійно важливих якостей майбутнього фахівця, що визначає становлення його професіоналізму та досягнення вершини свого розвитку.

Стан зрілості людини не може виникнути у неї відразу: вся попередня життєдіяльність і досвід особистості визначає, з якими якостями вона досягне ступеню зрілості і який обсяг знань, вмінь і навичок вона засвоїть до моменту, коли стане дорослою. З огляду на це, автор зазначає, що знання, вміння і навички майбутній фахівець набуває саме протягом навчання у закладі вищої освіти.

У представлений статті розглянуто акмеологічні аспекти формування професійно важливих якостей майбутніх фахівців агропромислового комплексу, проаналізовано опосередкований розвиток їх морально-вольових якостей в умовах освітнього процесу з професійно орієнтованого фізичного виховання на засадах акмеології.

Ключові слова: професійно важливі якості, агропромисловий комплекс, акмеологія, акме, професіоналізм, компетентність, розвиток, професійно орієнтоване, фізичне виховання.

Sakhnenko Anna Vasylivna, Doctor of Philosophy (specialty 017 – Physical Culture and Sports), Associate Professor of Physical Education Department, Sumy

ACMEOLOGICAL ASPECTS OF THE PROFESSIONALLY IMPORTANT QUALITIES FORMATION OF THE AGRICULTURAL COMPLEX QUALIFIED SPECIALISTS' IN THE PROFESSIONALLY ORIENTED PHYSICAL EDUCATION PROCESS

Abstract. One of the priority directions of our country's state policy in the educational area is the qualified competitive specialists training capable of creative thinking, professional development and self-improvement. This leads to the search for modern approaches to the educational process organization at higher educational institutions, which is focused on the subjects active interaction of the educational process, the innovative introduction, including acmeological technologies and interactive educational forms. The author defines the acmeological approach as one of the scientific approaches capable of improving the training of future specialists, creating prerequisites for their professional self-improvement and self-actualization. Within the acmeological approach framework, the person's individual and subject-activity characteristics are considered in combination, in interconnections and indirectly, in order to contribute to the pinnacle achievement of the future specialist's development and self-realization.

Modern specialists in the area of theory and methods of physical education, pedagogy, developmental psychology and acmeology pay considerable attention to the professionally important qualities formation of the future specialist, which determines his professionalism and the achievement formation of his development peak.

The person's maturity state cannot arise immediately: all previous life activities and personal experience determine with what qualities he will reach the maturity degree and what knowledge amount, abilities and skills he will acquire by the time he becomes an adult. In this view, the author notes that the future specialist acquires knowledge, skills and abilities precisely during his studies at a higher educational institution.

The acmeological aspects of the professionally important qualities formation of the agro-industrial complex future specialists are examined, the indirect development of their moral and volitional qualities in the educational process conditions of professionally oriented physical education on the acmeology basis are analyzed in the presented article.

Key words: professionally important qualities, agro-industrial complex, acmeology, acme, professionalism, competence, development, professionally oriented, physical education.

Постановка проблеми. Формування професійних якостей майбутніх аграріїв у процесі навчання є одним із найважливіших завдань вищої освіти. Вибір спеціального професійно орієнтованого напрямку використання засобів фізичної культури та спорту для підготовки до сучасної висококваліфікованої

праці в агропромисловому виробництві вимагає певного профілювання фізичного виховання, що буде враховувати особливості обраної професії [1].

Професійно орієнтована спрямованість аграрної вищої освіти обумовлює необхідність у процесі формування особистості майбутнього фахівця особливу увагу звертати на розвиток його професійних якостей. При цьому повинна бути сформована система навчальної діяльності студента з урахуванням професійної специфіки, що значною мірою визначає ефективність його майбутньої трудової діяльності [1; 3].

Однак, незважаючи на значну кількість праць сучасних науковців, що висвітлюють особливості формування професійних якостей майбутніх фахівців різних галузей в умовах освітнього процесу ЗВО, акмеологічні аспекти формування професійно важливих фізичних якостей студентів аграрних спеціальностей у процесі професійно орієнтованого фізичного виховання залишаються недостатньо дослідженими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із завдань професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей є підготовка майбутніх фахівців до умов професійної діяльності, що забезпечує їх конкурентоспроможність на ринку праці. У системі професійної освіти вирішення даного завдання можливе за умов підвищення професійної компетентності [4; 5]. Пошуком можливостей підвищення професійної компетентності, фахового становлення особистості, досягнення людиною вершин у діяльності, шляхів і способів її вдосконалення як професіонала займається професійна акмеологія [5; 6].

Науковці психолого-педагогічного напрямку розглядають категорію «професійна компетентність», як суміжну із поняттям «професіоналізм» [7; 8]. Дослідниця В. М. Гриньова трактує категорію «компетентність» як складну інтегровану властивість особистості, що дозволяє здійснювати певну діяльність. На її думку, компетентність визначає здатність особистості вирішувати проблеми та типові завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях у різних сферах діяльності на основі набутих знань, навчального й життєвого досвіду та відповідно до засвоєної системи цінностей [9, с. 75].

Розглядаючи професійну компетентність майбутніх тренерів-викладачів, Є. О. Павлюк пов'язує відсутність одностайності у визначенні поняття «професійна компетентність» різних науковців із різними науковими підходами до вирішення дослідницьких завдань [10, с. 110].

К. К. Платонов трактує дефініцію «професійна компетентність» як сукупність знань, умінь і навичок, що визначають результативність праці [5; 11]. На думку А. М. Алексюка, професійна компетентність – це єдність теоретичної та практичної підготовки студентів [5; 12]. Дослідниця І. Б. Міщенко під поняттям професійна компетентність розуміє поєднання знань із професійно значущими особистісними якостями [5; 13]. Дослідники Є. О. Павлюк та С. А. Самойленко під професійною компетентністю розуміють комплексну характеристику людини, що виявляється в конкретній професійній діяльності та включає знання, уміння, навички, здібності, досвід, мотивацію і особистісні властивості [10; 14]. За даними дослідниці С. А. Мартиненко, професійна компетентність є необхідною і достатньою умовою, яка дозволяє

певним чином характеризувати суб'єкта праці як кваліфікованого фахівця на етапах набуття професіоналізму [15].

Мета статті – проаналізувати основні проблеми формування професійно важливих якостей кваліфікованих спеціалістів агропромислового комплексу в умовах освітнього процесу з акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання у ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науковець М. М. Фіцула стверджує, що ефективне здійснення підготовки майбутніх фахівців до умов професійної діяльності у закладах вищої освіти можливе лише за умови «активної участі у цьому процесі самих студентів, тобто самовдосконалення». Автор визначає дефініцію «професійне самовдосконалення» як «свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня власної професійної компетенції і розвитку професійно значущих якостей відповідно до соціальних вимог, умов професійної діяльності і власної програми розвитку» (Фіцула, 2006, [16, с. 41].

В. М. Гриньова передумовами досягнення професіоналізму вважає достатньо високий рівень розвитку професійно значущих якостей і спеціальних здібностей особистості. Авторка визначає професіоналізм як «особливу властивість людини систематично, ефективно і надійно виконувати складну діяльність у найрізноманітніших умовах, яка характеризує високу підготовленість фахівця до виконання завдань професійної діяльності» [9].

За визначенням «Сучасного словника з педагогіки», професіоналізм – це «висока підготовленість до виконання завдань професійної діяльності» [17, с. 638]. Досліджуючи розвиток професіоналізму сучасного фахівця з позицій акмеології, дослідниця Н. О. Разіна визначає головним фактором його досягнення процес самовдосконалення [18].

Розглядаючи процес професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних закладів вищої освіти у контексті акмеологічного підходу, можна стверджувати, що його головною метою виступає формування належного рівня акмеологічної професійної фізичної готовності задля досягнення професійного акме, що характеризується вищим ступенем професіоналізму майбутнього фахівця. Розвиток професіоналізму у процесі професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей передбачає набуття ними фізкультурної та здоров'язбережувальної компетентності, як основи формування особистості фахівця-професіонала, здатного до ефективної праці та подальшого самовдосконалення [5].

У працях науковців Г. Л. Апанасенка, Г. Л. Воскобойнікової, Л. І. Лубишевої, В. І. Столярова обґрунтовано використання технологій фізичного виховання і навчання з метою збереження здоров'я [19-21]. Т. Є. Бойченко розглядає здоров'я як цілісне утворення, компонентами якого є фізичне, психічне, духовне і соціальне здоров'я [22]. Дослідниця Л. М. Мітіна стверджує, що фізичне і психічне здоров'я фахівця створюють сприятливі умови для його духовного розвитку [23].

Досліджуючи роль здоров'я у становленні професіоналізму майбутнього фахівця, науковці визначають поняття «професійне здоров'я». На думку Г. С. Нікіфорова, професійне здоров'я – це інтегральна характеристика функціонального стану організму людини за фізичними та психічними

показниками, що визначає її здатність до ефективної професійної діяльності у певній галузі і стійкість до негативних факторів, що супроводжують цю діяльність [24, с. 508]. Основною ознакою професійного здоров'я науковці В. Валовик і Т. Целуйкіна вважають прагнення особистості до самовдосконалення і професійного розвитку [25]. При цьому, професійне здоров'я є основою успішної професійної діяльності, воно стає базовою властивістю людини, її суб'єктивною цінністю [23]. Розглядаючи складові професійного здоров'я фахівця, І. В. Чеботарьова стверджує, що стан стресу і емоційне перевантаження приводять до порушення соматичного здоров'я, що відбивається на якості роботи фахівця [26].

Поняття «здоров'язбережувальна компетентність» трактується як здатність особистості застосовувати сукупність здоров'язбережувальних компетенцій в умовах конкретної ситуації і дбайливо ставитись до свого здоров'я та здоров'я інших людей [27].

Досліджуючи особливості структури здоров'язбережувальної компетентності студентів, О. Согоконь визначає її структурні компоненти, серед яких [28, с. 118]: змістовий (наявність у студентів системи знань і уявлень про формування і зміцнення здоров'я, здоровий спосіб життя); мотиваційно-ціннісний (ставлення до здоров'я, вплив на життєві плани і професійне становлення); операційно-діяльнісний (ступінь включення студента в цілісну систему здорового способу життя та в систему здоров'я збереження); емоційно-вольовий (психічна сфера особистості студента).

Враховуючи специфіку галузі фізичного виховання майбутніх аграріїв науковець Г. П. Грибан пропонує розглядати під компетентністю «складне системне особистісне утворення, яке містить мотиваційно-ціннісні орієнтації на здоровий спосіб життя, емоційні і вольові складові, що забезпечують готовність фахівця до фізичного самовдосконалення і саморозвитку за допомогою засобів фізичної культури та спорту, засвоєний обсяг системних фізкультурно-оздоровчих знань, суб'єктного досвіду, вмінь і навиків для вирішення фізкультурно-оздоровчих питань у соціальній інфраструктурі села і професійній діяльності» [29, с. 179].

У результаті наукових досліджень, в основу яких покладено ідею про те, що «фізкультурно-оздоровчі компетентності студентів аграрних спеціальностей забезпечують процес саморозвитку і самовдосконалення, збереження здоров'я, підтримання високого рівня фізичної підготовленості і працездатності, дотримання здорового способу життя, наявність умінь і навиків залучення до цього інших у процесі професійної діяльності», науковець Г. П. Грибан визначив складові фізкультурно-оздоровчих компетентностей майбутніх фахівців агропромислового сектору [30, с. 95-96], серед яких:

- проектувальна компетентність – вміння планувати власну рухову активність, спосіб життя, підтримувати належний стан здоров'я, фізичної підготовленості і працездатності та передати це іншим [30, с. 95-96];

- особистісна (індивідуально-психологічна) компетентність – здатність встановлювати міжособистісні відносини: «студент – викладач», «студент – колектив студентів», «майбутній фахівець-аграрій – члени трудового колективу», «фахівець-аграрій – управлінсько-адміністративний апарат» [30, с. 95-96];

- управлінська компетентність – наявність знань, умінь і навиків з організації і керування фізкультурно-оздоровчою роботою у сфері виробництва та села [30, с. 95-96];

- методична компетентність – характеризується рівнем теоретичних знань у галузі фізкультурно-оздоровчої діяльності, вміннями виконувати фізичні вправи та види рухової активності, наявність знань безпеки життєдіяльності та надання першої допомоги потерпілому, організація здорового способу життя в сім'ї або колективі [30, с. 95-96];

- рефлексивна компетентність – уміння здійснювати самоаналіз і самооцінку своєї фізкультурно-оздоровчої діяльності, оцінювати стан здоров'я, фізичного розвитку, фізичної підготовленості, працездатності, рухової активності та ставити нові фізкультурно-оздоровчі або спортивні завдання для себе та працівників свого колективу [30, с. 95-96].

Важливого значення для визначення змісту, організаційних форм та методів професійно орієнтованого фізичного виховання на засадах акмеології набувають наукові пошуки дослідників Л. П. Пилипея, В. П. Краснова, В. М. Хомича, Є. О. Карабанова, О. С. Хоменка, у яких окреслено вимоги до професійно орієнтованої фізичної підготовки майбутніх фахівців аграрної промисловості [31-35].

Суттєве значення для успіху в роботі фахівців аграрної промисловості мають риси і якості особи, які реалізуються в процесі фізичного виховання [1]. Необхідно мати гарний фізичний розвиток, високий рівень функціонування і надійності організму в цілому та його окремих систем [1; 32; 33].

Л. П. Пилипей у професіографічних дослідженнях об'єднав спеціальності аграрної промисловості у природничо-аграрну групу спеціальностей, визначивши особливості умов праці, професійно важливі фізичні та психічні якості майбутнього фахівця-аграрія. До професійно важливих фізичних якостей науковцем віднесено: загальну витривалість, силову статичну витривалість, швидкісну витривалість, вибухову силу, силу м'язів плечового поясу, координаційні здібності [5; 33].

Важливу роль у формуванні особистості фахівця-професіонала аграрної промисловості відіграє розвиток професійно значущих якостей і формування ціннісних установок, що складають основу професіоналізму і створюють передумови для саморозвитку і самовдосконалення майбутнього спеціаліста як у період навчання у закладі вищої освіти так і впродовж його професійної діяльності [5]. Розробляючи професіограму для фахівців природничо-аграрної групи спеціальностей, науковець Л. П. Пилипей визначив професійно значущі якості, серед яких: емоційна стійкість, цілеспрямованість, дисциплінованість, ініціативність, самостійність, сміливість, наполегливість, витримка, гнучкість мислення, здатність до концентрації уваги, творче мислення, здатність витримувати фізичне і психічне навантаження, здатність працювати в команді, прагнення до активної взаємодії з іншими людьми, бажання самовдосконалюватися, здатність до емпатії, терпимість, співпереживання, здатність міняти плани і варіанти вирішення завдань під об'єктивним впливом обставин зовнішнього середовища [5; 33].

Дослідженням особливостей впливу спортивної і навчальної діяльності на розвиток морально-вольової сфери особистості присвячені праці багатьох вчених у галузі педагогіки та психології.

На думку Н. В. Устиної, на всіх рівнях освітньої системи нашої країни неможливо досягти зміцнення і розвитку не лише фізичного, а і психічного, соціального та духовного здоров'я кожного суб'єкта освітнього процесу без використання засобів фізичного виховання та спорту [36, с. 53]. Науковці Т. П. Кравченко, Т. Ю. Троценко і Н. О. Базилевич стверджують, що засоби фізичного виховання та спорту відіграють важливу роль у процесі формування морально-вольових якостей студентської молоді [37].

Досліджуючи вплив занять різними видами одноборств на розвиток фізичних і вольових якостей підлітків, А. О. Артюшенко зазначає, що систематичні заняття одноборствами сприяють розвитку сили, силової витривалості, гнучкості. Науковець підкреслює, що в результаті проведеного дослідження у юнаків одночасно з розвитком фізичних якостей спостерігається позитивна динаміка і за показниками вольових якостей – самостійності, наполегливості, рішучості, волі, сили характеру, впевненості у собі і власних можливостях. На думку автора, заняття спортивними одноборствами сприяють значним позитивним змінам у фізичному, психологічному й емоційному розвитку людини [38].

За даними науковців Г. О. Топчієвої та А. М. Смовженко, заняття фізичною культурою, спортивні тренування та змагальна діяльність значно покращують розвиток сили волі, сміливості, самовладання, рішучості, впевненості у власних силах, витримки, дисциплінованості, почуття колективізму, відданості своєму колективу, чесності, поваги до суперника, здатності підкорити свою поведінку нормам спортивної етики, об'єму уваги й пам'яті, здатності здійснювати велику кількість розумових операцій студентства. Автори підкреслюють, що в системі «стан організму – оптимальне фізичне навантаження – розумова працездатність» остання ланка перебуває у прямій залежності від двох перших [39].

Дослідження динаміки показників рівня швидко-силової та психологічної підготовленості юнаків 16-18 років засвідчують позитивний вплив використання легкоатлетичних вправ на покращення показників швидкісних і швидко-силових якостей, рівня прояву мотивації до успіху, впевненості у собі та самооцінки [40].

О. Васюк відзначає позитивний вплив рухливих ігор з елементами хортингу і змагальної діяльності на розвиток фізичних якостей особистості – сили, загальної та силової витривалості, і морально-вольових – сміливості, рішучості, цілеспрямованості, наполегливості, взаємоповаги, взаємовиручки, відповідальності, уміння працювати в команді [41].

На думку науковця П. А. Виноградова, використання ігрового та змагального методів у навчальному процесі з фізичного виховання найбільш повно забезпечує потреби особистості у прояві самосвідомості, комунікації, духовному і фізичному розвитку, відпочинку і розвагах. Ігровий метод створює передумови для розвитку спритності, силових та швидкісних здібностей, самостійності, ініціативності, здатності діяти в ускладнених умовах. Автор підкреслює, що ігрова діяльність є ефективним методом виховання здатності

взаємодіяти у колективі, взаємодопомоги, свідомої дисципліни, розвитку вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати і робити висновки [42].

Необхідною умовою ефективного виховання морально-вольових якостей студентства в умовах навчального процесу з фізичного виховання є створення різноманітних перешкод, долаючи які студенту необхідно виявляти вольові зусилля [38; 43]. На думку І. О. Дудника, формування морально-вольових якостей особистості необхідно узгоджувати з розвитком визначених фізичних якостей. Як зазначає автор, успішність формування вольових якостей значною мірою залежить від раціонального вибору засобів і методів фізичного виховання [43].

Результати сучасних наукових досліджень засвідчують ефективність використання засобів кросфіту для розвитку фізичної і морально-вольової сфер студентства. За даними досліджень, заняття за методикою системи кросфіт впливають на покращення розвитку всіх фізичних якостей і стану здоров'я особистості, вимагають прояву вольових зусиль, уваги, дисциплінованості, комунікативних здібностей і виступають детермінантами ефективності засвоєння теоретичних знань, практичних умінь та навичок, важливих для професійної діяльності і життя [44-48]. Дослідником В. Григор'євим експериментально підтверджено позитивний вплив використання засобів футболу та жіночого кросфіту на покращення фізичної підготовленості студентів чоловічої та жіночої статі [49].

Н. О. Базилевич і О. С. Тонконог, розглядаючи вплив занять за методикою кросфіт на формування мотивації студентства, відзначають підвищення інтересу до відвідування занять і виникнення бажання подальшого самовдосконалення серед студентської молоді в результаті використання засобів кросфіту у навчальному процесі з фізичного виховання. Науковці визначили чинники, що сприяють формуванню позитивної мотивації до відвідування занять, серед яких: урахування індивідуальних особливостей і вподобань студентів, запровадження нових підходів до організації занять з фізичного виховання, використання нових видів спорту та їх елементів на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти [50].

У своїх наукових пошуках, присвячених морально-вольовій підготовці особистості засобами фізичної культури і спорту, Т. П. Малихіна і Н. І. Сердюк підкреслюють важливе значення самовиховання особистості для розвитку її волі [5; 51]. Дослідниці зазначають, що наявність контролю і допомоги з боку тренера у процесі самовиховання значно підвищує його дієвість, внаслідок чого вольові якості набувають міцної моральної основи. На їхню думку, у процесі спортивної діяльності відбувається формування цілеспрямованості, ініціативності, самостійності, дисциплінованості, рішучості, сміливості та стійкості характеру [5].

На нашу думку, концепція організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей базується на засадах опосередкованого розвитку професійно значущих особистісних якостей і духовних цінностей майбутніх фахівців у процесі покращення фізичної підготовленості, стану фізичного здоров'я та рівня теоретичної обізнаності у сфері фізичної культури, спорту, професійно

орієнтованої фізичної підготовки та акмеології і саморозвитку особистості під час самостійної роботи [5].

З позицій акмеологічного підходу акме (вершина) розглядається як «багатовимірною характеристика стану дорослої людини, що охоплює певний період його прогресивного розвитку, пов'язаного з певними професійними, особистісними та соціальними досягненнями» [52, с. 12; 53, с. 211]. Однак, ми погоджуємося з думкою А. А. Бодальова і вважаємо, що «в рівній мірі акмеологія освіти досліджує людину як на ступенях довузівської підготовки, виборі майбутньої професії, так і в ході навчання у виші від предмету до предмету, від курсу до курсу...» [54, с. 19]. При такому підході більша увага приділяється саме рівню досягнень майбутнього фахівця [5].

Специфіка нашого дослідження зумовлює зміщення акцентів з результату досягнення акме на процес його досягнення, що дозволяє розглядати процес акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів-аграріїв під час навчання у закладі вищої освіти як передумову досягнення акме у майбутній професійній діяльності [5].

Науковець А. А. Бодальов зауважує, що стан зрілості людини не може виникнути у неї відразу: вся попередня життєдіяльність і досвід особистості визначає, з якими якостями вона досягне ступеню зрілості і який обсяг знань, вмінь і навичок вона засвоїть до моменту, коли стане дорослою [54, с. 8]. З огляду на це, зазначимо, що знання, вміння і навички майбутній фахівець набуває саме протягом навчання у закладі вищої освіти (Сахненко, 2020). Тому, предметом вивчення акмеології можемо визначити закономірності процесу формування основ саморозвитку і самовдосконалення майбутнього фахівця-професіонала на його шляху досягнення професійного акме.

Висновки. Отже, основним завданням професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей є підготовка майбутніх кваліфікованих фахівців до умов професійної діяльності, що забезпечує їх конкурентоспроможність на ринку праці. Вивчення особливостей процесу професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних закладів вищої освіти з позицій акмеологічного підходу дозволяє стверджувати, що його головною метою виступає формування належного рівня акмеологічної професійної фізичної готовності задля досягнення професійного акме, що характеризується вищим ступенем професіоналізму майбутнього фахівця. Таким чином, основою концепції організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей визначено положення про опосередкований розвиток професійно значущих особистісних якостей і духовних цінностей майбутніх фахівців у процесі покращення фізичної підготовленості, стану фізичного здоров'я та рівня теоретичної обізнаності у сфері фізичної культури, спорту, професійно орієнтованої фізичної підготовки та акмеології і саморозвитку особистості під час самостійної роботи.

Подальші наукові розвідки будуть спрямовані на визначення взаємозалежності між розвитком фізичних та морально-вольових професійно значущих якостей майбутніх фахівців агропромислового комплексу в умовах освітнього процесу з професійно орієнтованого фізичного виховання у ЗВО.

Література.

1. Рубаненко А. В., Коломієць А. Я. Завдання професійно-орієнтованої фізичної підготовки кваліфікованих спеціалістів агропромислового комплексу. *Спортивний вісник Придніпров'я. Фізичне виховання та спорт*. 2018. № 2. С. 130-134.
2. Базильчук В. Б. Організаційні засади активізації спортивно-оздоровчої діяльності студентів в умовах вищого навчального закладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Львів, 2004.
3. Білогур В. Є. Теоретико-методичне забезпечення фізичного виховання у вищих закладах освіти: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Рівне, 2002.
4. Сахненко А. В. Завдання професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей на засадах акмеології. *Proceedings of the 6 th International Scientific and Practical Conference Scientific research in XXI century*. Ottawa, 2020. Pp. 54–58
5. Сахненко А. В. Особливості формування професійно важливих якостей студентів аграрних спеціальностей у процесі акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання. *Молодий вчений*. 2020. № 8 (84). С. 169-174.
6. Вінтюк Ю. В. Підготовка майбутніх фахових психологів: акмеологічний підхід. *Молодий вчений*. 2017. № 7. С. 267–271.
7. Дубасенюк О. А. Загальнокультурна компетентність: сутність та наукові підходи. *Формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців*, О. С. Березюк, О. М. Власенко (ред.). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. С. 5-10.
8. Зязюн І. А. *Педагогічна майстерність*. К.: Вища школа, 2004.
9. Гриньова В. М. Про співвідношення понять «професіоналізм», «професійна культура», «професійна компетентність», «професійна підготовка». *Педагогіка та психологія*. 2014. № 45. С. 74–84.
10. Павлюк Є. О. Професійна компетентність як складова професійної діяльності майбутніх тренерів-викладачів. *Збірник наукових праць Національної Академії державної прикордонної служби України: Педагогічні науки*. 2014. № 2. С. 109–117.
11. Платонов К. К. Краткий словарь системы психологических понятий. М.: Высшая школа, 1984.
12. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. К.: Либідь, 1998.
13. Міщенко І. Б. Дидактичні умови формування психолого-педагогічної компетентності майбутніх викладачів економіки в процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2004.
14. Самойленко С. А. Оценка профессиональной компетентности – новая услуга в службе занятости. *Профессиональный потенциал*. 2004. № 1-2. С. 2–9.
15. Мартиненко С. А. Професійна компетентність, як складова професіоналізму особистості: психолого-педагогічний аспект. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2013. № 40. С. 128–132.
16. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи. К.: «Академвидав», 2006.
17. Рапацевич Е. С. Современный словарь по педагогике. Минск: Современное слово, 2001.
18. Разина Н. А. Акмеологический подход к развитию профессионализма современного педагога в инновационной образовательной среде средней школы. URL: http://intellect-invest.org.ua/rus/school_akme_vestnik_akme_akme_3_2009_razina_ (дата звернення: 26.10.2021).
19. Апанасенко Г. Л. Валеологические принципы физического воспитания. *Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні*. 2001. № 2. С. 106–107.
20. Воскобойнікова Г. Л. Медико-валеологічна компетентність майбутнього учителя початкової школи: теоретичні та методичні основи формування. К.: Нестроевий А. І., 2012.

21. Столяров В. И., Быховская И. М., Лубышева Л. И. Концепция физической культуры и физкультурного воспитания (инновационный подход). *Теория и практика физической культуры*. 1998. № 5. С. 7–11.
22. Бойченко Т. Є. Здоров'я як категорія валеології, медицини і педагогіки. *Вісник післядипломної освіти*. 2011. № 3. С. 25–29.
23. Митина Л. М. Концепция профессионального долголетия. *Директор школы*. 1998. № 5. С. 31–36.
24. Психология здоровья / за ред. Г. С. Никифорова. СПб.: Питер, 2006.
25. Валовик В. И., Целуйкина Т. Г. К вопросу о нравственности специалиста в контексте профессионального здоровья. *Труды СГА*. 2010. № 2. С. 46–54.
26. Чеботарьова І. В. Професійне здоров'я як складова духовно-моральних основ професійної моделі поведінки майбутнього фахівця. *Науковий вісник Донбасу*. 2014. № 3.
27. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» від 23.11.2011 р. № 1392 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.06.2022).
28. Согоконь О. Формування здоров'язбережувальної компетентності студентів сучасного закладу освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. № 27. С. 115–120.
29. Грибан Г. П. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів. Житомир: Рута, 2012.
30. Грибан Г. П. Технологія формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів аграріїв. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2013. № 1. С. 94–104.
31. Краснов В. П. Фізичне виховання: психофізичні вимоги до фахівців агропрому. К.: Аграрна освіта, 2000.
32. Карабанов Є. О. Оптимізація професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців агропромислового виробництва: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Дніпро, 2017.
33. Пилипей Л. П. Теоретико-методичні основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів: дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. Київ, 2011.
34. Хоменко О. С. Удосконалення процесу фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей на основі секційних занять військово-спортивним багатоборством: автореф. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. Суми, 2019.
35. Хомич В. М. Професійно-прикладна фізична підготовка техніків-механіків. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2009. № 2. С. 267–271.
36. Устинова Н. В. Компетентнісний підхід до формування здорового способу життя учнів. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені П. Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер.: Педагогіка*. 2013. № 203. С. 52–56.
37. Кравченко Т. П., Троценко Т. Ю., Базилевич Н. О. Особливості виховання у студентської молоді морально-вольових якостей під час занять фізичною культурою. *Молодий вчений*. 2019. № 4. С. 12–16.
38. Артющенко А. О. Особливості впливу занять різними видами одноборств на формування вольових та фізичних якостей дітей 12–13 років. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2017. № 3. С. 36–39.
39. Топчієва Г. О., Смовженко А. М. Роль фізичної культури і спорту у розвитку студента. *Педагогічні науки, фізичне виховання та спорт*. 2012. № 102. С. 377–379.
40. Друзь В. А., Бондаренко Р. Динаміка показників рівня швидкісно-силової та психологічної підготовленості стрибунів у висоту. *Журнал легкої атлетики*. 2018. № 2. С. 14–18.
41. Васюк О. Розвиток фізичних і морально-вольових якостей під час уроків фізичного виховання засобами хортингу у дітей середніх класів. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2016. № 4. С. 38–40.

42. Виноградов П. А. Физическая культура и здоровый образ жизни. Проблемы и перспективы массовой спортивной индивидуализации. М.: Мысль, 1991.
43. Дудник І. О. Формування вольових якостей у студентів у процесі занять фізичною культурою. Ч.: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2016.
44. Базилевич Н. О., Тонконог О. С. Особливості використання нового виду спорту «CrossFit» у самостійній фізкультурно-оздоровчій роботі студентів. *Гуманітарний Вісник ДВНЗ «Переяслав-Хм. ДПУ імені Григорія Сковороди»*. 2016. Спецвипуск. С. 136–142.
45. Кузнєцова О. Т., Зубрицький Б. Д., Сініцина О. В. Визначення рівня фізичної підготовленості студентів першого курсу університету. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2015. № 3. С. 147–152.
46. Федечко О., Сіренко Р. Застосування засобів системи CrossFit у фізичному вихованні студентів. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2016. № 1. С. 190–193.
47. Knapp B. A. Rx'd and shirtless: An examination of gender in a CrossFit box. *Women in Sport and Physical Activity*. 2015. № 23. Pp. 42–53
48. Partridge J. A., Knapp B. A., Massengale B. A. An investigation of motivational variables in CrossFit facilities. *Journal of Strength and Conditioning Research*. 2014. № 28. Pp.1714–1721.
49. Григор'єв В. Динаміка фізичної підготовленості студентів під час секційних занять кросфітом та футболом. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2017. № 6. С. 31–35.
50. Базилевич Н. О., Тонконог О. С. Вплив занять Кросфітом на формування мотивації студентів до регулярних занять фізичною культурою і спортом. *Молодий вчений*. 2017. № 42. С. 113–117.
51. Малихіна Т. П., Сердюк Н. І. Психологія спорту. Бердянськ: БДПУ, 2015.
52. Акмеология / за ред. А. А. Деркача. М.: Изд-во РАГС, 2002.
53. Міненок Н. Акмеологічний підхід у процесі професійно-творчого саморозвитку майбутнього вчителя початкової школи. *Витоки педагогічної майстерності*. 2015. № 15. С. 210–216.
54. Бодалев А. А. Вершина в развитии взрослого человека. М.: Флинта, Наука, 1998.

References:

1. Rubanenko, A. V., & Kolomiets, A. Ya. (2018). Zavdannia profesiino-oriietovanoi fizychnoi pidhotovky kvalifikovanykh spetsialistiv ahropromyslovoho kompleksu [Tasks of professional-oriented physical training of qualified specialists of the agro-industrial complex]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. Fizyчне vykhovannia ta sport – Sports Bulletin of the Dnieper Region. Physical education and sports*. 2. 130-134 [in Ukrainian].
2. Bazylchuk, V. B. (2004). Orhanizatsiini zasady aktyvizatsii sportyvno-ozdorovchoi diialnosti studentiv v umovakh vyshchoho navchalnoho zaklad [Organizational principles of intensification of sports and recreational activities of students in the higher educational institution conditions]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Lviv [in Ukrainian].
3. Bilohur, V. Ye. (2002). Teoretyko-metodyчне zabezpechennia fizychnoho vykhovannia u vyshchykh zakladyakh osvity [Theoretical and methodological provision of physical education in higher education institutions]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Rivne [in Ukrainian]
4. Sakhnenko, A. V. (2020). Zavdannia profesiino oriietovanoho fizychnoho vykhovannia studentiv ahrarnykh spetsialnostei na zasady akmeolohii [Tasks of professionally oriented physical education of students of agrarian specialties on the acmeology basis]. *Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference Scientific research in XXI century – Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference Scientific research in XXI century*. Ottawa, 54–58 [in Ukrainian].
5. Sakhnenko, A. V. (2020). Osoblyvosti formuvannia profesiino vazhlyvykh yakosteiv studentiv ahrarnykh spetsialnostei u protsesi akmeolohichno spriamovanoho profesiino oriietovanoho fizychnoho vykhovannia [Peculiarities of the formation of students' professionally

important qualities of agricultural specialties in the acmeologically oriented process professionally oriented physical education]. *Molodyi vchenyi – A young scientist*. 8 (84). 169-174 [in Ukrainian].

6. Vintiuk, Yu. V. (2017). Pidhotovka maibutnikh fakhovykh psykholohiv: akmeolohichni pidkhid [Training of future professional psychologists: acmeological approach]. *Molodyi vchenyi – A young scientist*. 7. 267–271 [in Ukrainian].

7. Dubaseniuk, O. A. (2013). Zahalnokulturna kompetentnist: sutnist ta naukovy pidkhody [General cultural competence: essence and scientific approaches]. *Formuvannia zahalnokulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv*, O. S. Bereziuk, O. M. Vlasenko (red.) – *Formation of general cultural competence of future specialists*, O. S. Berezyuk, O. M. Vlasenko (eds.). Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU named after I. Franka, 25-10 [in Ukrainian].

8. Ziazun, I. A. (2004). *Pedahohichna maisternist – Pedagogical skill*. K.: Vyshcha shkola, [in Ukrainian].

9. Hrynova, V. M. (2014). Pro spivvidnoshennia poniat «profesionalizm», «profesiina kultura», «profesiina kompetentnist», «profesiina pidhotovka» [On the relationship between the concepts of “professionalism”, “professional culture”, “professional competence”, “professional training”]. *Pedahohika ta psykholohiia – Pedagogy and psychology*. 45. 74–84 [in Ukrainian].

10. Pavliuk, Ye. O. (2014). Profesiina kompetentnist yak skladova profesiinoi diialnosti maibutnikh treneriv-vykladachiv [Professional competence as a component of the professional activity of future trainers-teachers]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi Akademii derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy: Pedahohichni nauky – Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Service of Ukraine: Pedagogical Sciences*. 2. 109–117 [in Ukrainian].

11. Platonov, K. K. (1984). *Kratkyi slovar systemy psykholohycheskykh poniatyi – Short dictionary of the system of psychological concepts*. M.: Vysshia shkola [in Russian].

12. Aleksiuk, A. M. (1998). *Pedahohika vyshchoi osvity Ukrainy: Istoriia. Teoriia – Pedagogy of higher education of Ukraine: History. Theory*. K.: Lybid [in Ukrainian].

13. Mishchenko, I. B. (2004). Dydaktychni umovy formuvannia psykholoho-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv ekonomiky v protsesi profesiinoi pidhotovky [Didactic conditions for the psychological and pedagogical competence formation of future teachers of economics in the process of professional training]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

14. Samoilenko, S. A. (2004). Otsenka professyonalnoi kompetentnosti – novaia usluha v sluzhbe zaniatosti [Assessment of professional competence – a new service in the employment service]. *Professyonalnyi potentsyal – Professional potential*. 1-2. 2–9 [in Russian].

15. Martynenko, S. A. (2013). Profesiina kompetentnist, yak skladova profesionalizmu osobystosti: psykholoho-pedahohichni aspekt [Professional competence as a component of personal professionalism: psychological and pedagogical aspect]. *Problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity. Pedahohika i psykholohiia – Problems of modern pedagogical education. Pedagogy and psychology*. 40. 128–132 [in Ukrainian].

16. Fitsula, M. M. (2006). *Pedahohika vyshchoi shkoly – Pedagogy of the higher school*. K.: «Akademvydav» [in Ukrainian].

17. Rapatsevykh, E. S. (2001). *Sovremennyi slovar po pedahohyke – Contemporary pedagogic dictionary*. Mynsk: Sovremennoe slovo [in Russian].

18. Razyna, N. A. (2001). Akmeolohycheskyi podkhod k razvytyiu professyonalizma sovremennoho pedahoha v ynnovatsyonnoi obrazovatelnoi srede srednei shkol? [Acmeological approach to the professionalism development of a modern teacher in the innovative educational environment of a secondary school]. Retrieved from http://intellect-invest.org.ua/rus/school_akme_vestnik_akme_akme_3_2009_razina_ (data zvernennia: 26.10.2021) [in Russian].

19. Apanasenko, H. L. (2001). Valeolohycheskye pryntsypy fizycheskoho vospytania [Valeological principles of physical education.]. *Kontseptsiiia rozvytku haluzi fizychnoho vykhovannia i sportu v Ukraini – The development concept of field physical education and sports in Ukraine*. 2. 106–107 [in Russian].

20. Voskoboinikova, H. L. (2012). Medyko-valeolohichna kompetentnist maibutnoho uchytelia pochatkovoi shkoly: teoretychni ta metodychni osnovy formuvannia [Medical and

valeological competence of the future primary school teacher: theoretical and methodical foundations of formation]. K.: Nestroiev A. I., [in Ukrainian].

21. Stoliarov, V. Y., Bykhovskaia, Y. M., & Lubysheva, L. Y. (1998). Kontseptsyia fizycheskoi kultury y fizkulturnoho vospytanyia (ynnovatsyonnyi podkhod) [Concept of physical culture and physical education (innovative approach)]. *Teoriya y praktyka fizycheskoi kultury – Theory and practice of physical culture*. 5. 7–11 [in Russian].

22. Boichenko, T. Ye. (2011). Zdorovia yak katehoriia valeolohii, medytsyny i pedahohiky [Health as a category of valeology, medicine and pedagogy]. *Visnyk pislidyplomnoi osvity – Bulletin of postgraduate education*. 3. 25–29 [in Ukrainian].

23. Mytyna, L. M. (1998). Kontseptsyia professyonalnoho dolholetyia [The concept of professional longevity]. *Dyrektor shkoly – School director*. 5. 31–36 [in Russian].

24. Nykyforova, H. S. (2006). *Psykhohyia zdorovia – Psychology of health*. Pyter [in Russian].

25. Valovyk, V. Y., Tseluikyna, T. H. (2010). K voprosu o npravstvennosti spetsyalysta v kontekste professyonalnoho zdorovia [To the question of the specialist's morality in the professional health context]. *Trudy SHA – Proceedings of the SGA*. 2. 46–54 [in Russian].

26. Chebotarova, I. V. (2014). Profesiine zdorovia yak skladova dukhovno-moralnykh osnov profesiinoi modeli povedinky maibutnoho fakhivtsia [Professional health as a component of the spiritual and moral foundations of the professional behavior model of the future specialist]. *Naukovyi visnyk Donbasu – Scientific Bulletin of Donbass*. 3 [in Ukrainian].

27. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu bazovoi i povnoi zahalnoi serednoi osvity» vid 23.11.2011 r. № 1392 – Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Approval of the State Standard of Basic and Complete General Secondary Education” dated November 23, 2011 No. 1392* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 11.06.2022) [in Ukrainian].

28. Sohokon, O. (2019). Formuvannia zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti studentiv suchasnoho zakladu osvity [Formation of students' health care competence of a modern educational institution]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka – Pedagogical education: theory and practice*. 27. 115-120 [in Ukrainian].

29. Hryban, H. P. (2012). Fizychne vykhovannia studentiv ahrarnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv [Physical education of students of agricultural higher educational institutions.]. Zhytomyr: Ruta [in Ukrainian].

30. Hryban, H. P. (2013). Tekhnolohiia formuvannia fizkulturno-ozdorovchykh kompetentnosti u studentiv ahrariiv [Technology of formation of physical culture and health competencies in agricultural students]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Pedahohichni nauky – Bulletin of Zaporizhzhya National University. Pedagogical sciences*. 1. 94-104 [in Ukrainian].

31. Krasnov, V. P. (2000). Fizychne vykhovannia: psykhofizychni vymohy do fakhivtsiv ahropromu [Physical education: psychophysical requirements for agricultural industry specialists]. K.: Ahrarna osvita [in Ukrainian].

32. Karabanov, Ye. O. (2017). Optyimizatsiia profesiino-prykladnoi fizychnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv ahropromysloвого vyrobnytstva [Optimization of professional and applied of physical training of future specialists in agro-industrial production. *Extended abstract of candidate's thesis*. Dnipro [in Ukrainian].

33. Pylypei, L. P. (2011). Teoretyko-metodychni osnovy profesiino-prykladnoi fizychnoi pidhotovky studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv [Theoretical and methodological foundations of professional and applied physical training of students of higher educational institutions]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

34. Khomenko, O. S. (2019). Udoskonalennia protsesu fizychnoho vykhovannia studentiv ahrarnykh spetsialnostei na osnovi sektsiinykh zaniat viiskovo-sportyvnykh bahatoborstvom [Improvement of the process of physical education of students of agricultural specialties based on sectional military-sports all-around classes]. Sumy [in Ukrainian].

35. Khomych, V. M. (2009). Profesiino-prykladna fizychna pidhotovka tekhniv-mekhanikiv [Professional and applied physical training of mechanics technicians]. *Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi – Physical education, sports and health culture in modern society*. 2. 267–271 [in Ukrainian].
36. Ustynova, N. V. (2013). Kompetentnisnyi pidkhid do formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia uchniv [A competent approach to the formation of a healthy lifestyle of students]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni P. Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademii»*. Ser.: *Pedahohika – Scientific works of the Black Sea State University named after P. Mohyla complex "Kyiv-Mohyla Academy"*. Ser.: *Pedagogy*. 203. 52–56 [in Ukrainian].
37. Kravchenko, T. P., Trotsenko, T. Yu., & Bazylevych, N. O. (2019). Osoblyvosti vykhovannia u studentskoi molodi moralno-volovykh yakosti pid chas zaniat fizychnoiu kulturoiu [Peculiarities of education of moral and volitional qualities in student youth during physical education classes]. *Molodyi vchenyi – A young scientist*. 4. 12–16 [in Ukrainian].
38. Artiushenko, A. O. (2017). Osoblyvosti vplyvu zaniat riznymi vydamy odnoborstv na formuvannia volovykh ta fizychnykh yakosti ditei 12–13 rokiv [Peculiarities of the influence of martial arts various types on the formation of willpower and physical qualities of children 12–13 years old.]. *Naukovi chasopys NPU named M.P. Drahomanova – Scientific journal of the NPU named after M.P. Drahomanova*. 3. 36–39 [in Ukrainian].
39. Topchiieva, H. O., & Smovzhenko, A. M. (2012). Rol fizychnoi kultury i sportu u rozvytku studenta [The role of physical culture and sports in student development.]. *Pedahohichni nauky, fizychno vykhovannia ta sport – Pedagogical sciences, physical education and sports*. 102. 377–379 [in Ukrainian].
40. Druz, V. A., & Bondarenko, R. (2018). Dynamika pokaznykiv rivnia shvydkisno-sylovoi ta psykholohichnoi pidhotovlenosti stryibuniv u vysotu [Dynamics of indicators of the level of speed, strength and psychological preparedness of high jumpers]. *Zhurnal lehkoj atletyki – Journal of athletics*. 2. 14–18 [in Ukrainian].
41. Vasiuk, O. (2016). Rozvytok fizychnykh i moralno-volovykh yakosti pid chas urokiv fizychnoho vykhovannia zasobamy khortynhu u ditei serednikh klasiv [Development of physical and moral-willed qualities during physical education lessons by means of horting in middle school children]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu – Theory and methodology of physical education and sports*. 4. 38–40 [in Ukrainian].
42. Vynohradov, P. A. (1991). Fizycheskaia kultura y zdorovyi obraz zhyzny. Problemy y perspektyvy massovoi sportyvnoi yndyvydualyzatsyy [Physical culture and a healthy lifestyle. Problems and prospects of mass sports individualization.]. M.: Mysl [in Russian].
43. Dudnyk, I. O. (2016). Formuvannia volovykh yakosti u studentiv u protsesi zaniat fizychnoiu kulturoiu [Formation of willpower in students during physical education]. Ch.: Cherkaskyi natsionalnyi universytet im. B. Khmelnytskoho [in Ukrainian].
44. Bazylevych, N. O., & Tonkonoh, O. S. (2016). Osoblyvosti vykorystannia novoho vydu sportu «Srossfit» u samostiinii fizkulturno-ozdorovchii roboti studentiv [Peculiarities of using the new type of sport “Crossfit” in the independent physical culture and health work of students]. *Humanitarnyi Visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khm. DPU imeni Hryhoriia Skovorody» – Humanitarian Bulletin of the State Educational Institution “Pereiaslav-Hm. DPU named after Hryhoriy Skovoroda”*. 136–142 [in Ukrainian].
45. Kuznietsova, O. T., Zubrytskyi, B. D., & Sinitsyna, O. V. (2015). Vyznachennia rivnia fizychnoi pidhotovlenosti studentiv pershoho kursu universytetu [Determining the level of physical fitness of first-year university students]. *Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi – Physical education, sports and health culture in modern society*. 3. 147–152 [in Ukrainian].
46. Fedechko, O., & Sirenko, R. (2016). Zastosuvannia zasobiv systemy CrossFit u fizychnomu vykhovanni studentiv [Application of CrossFit system tools in physical education of students]. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii – Physical culture, sport and health of the nation*. 1. 190–193 [in Ukrainian].

47. Knapp, B. A. (2015). Rx'd and shirtless: An examination of gender in a CrossFit box. *Women in Sport and Physical Activity*. 23. 42–53 [in English].
48. Partridge, J. A., Knapp, B. A., & Massengale, B. A. (2014). An investigation of motivational variables in CrossFit facilities. *Journal of Strength and Conditioning Research*. 28. 1714–1721 [in English].
49. Hryhoriev, V. (2017). Dynamika fizychnoi pidhotovlenosti studentiv pid chas sektsiinykh zaniat krosfitom ta futbolom [Dynamics of physical fitness of students during sectional crossfit and football classes]. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk – Slobozhan scientific and sports bulletin*. 6. 31–35 [in Ukrainian].
50. Bazylevych, N. O., & Tonkonoh, O. S. (2017). Vplyv zaniat Krosfitom na formuvannia motyvatsii studentiv do rehuliarnykh zaniat fizychnoiu kulturoiu i sportom [The influence of Crossfit classes on the formation of students' motivation for regular physical education and sports]. *Molodyi vchenyi – A young scientist*. 42. 113–117 [in Ukrainian].
51. Malykhina, T. P., & Serdiuk, N. I. (2015). Psykholohiia sportu [Sports Psychology]. Berdiansk: BDPU [in Ukrainian].
52. Derkach, A. A. (2002). Akmeolohyia [Acmeology]. M.: Yzd-vo RAHS [in Russian].
53. Minenok, N. (2015). Akmeolohichniy pidkhid u protsesi profesiino-tvorchoho samorozvytku maibutnoho vchytelia pochatkovoi shkoly]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti – Origins of pedagogical skills*. 15. 210–216 [in Ukrainian].
54. Bodalev, A. A. (1998). Vershyna v razvytyy vzrosloho cheloveka [Peak in the development of an adult]. M.: Flynta, Nauka [in Russian].